

Tomáš Zmeškal

Βιογραφία ενός ασπρόμαυρου αρνιού
(Životopis černobílého jehněte)

Novel

Translation: Eleftheria Binikou

Torst (Prag), 2009

HALMA, the European Network of Literary Centres e.V. 2010
www.halma-network.eu
mail@halma-network.eu

4. Ο πύργος της Πράγας και το «Μαύρο Μαργαριτάρι»

Στον πύργο της Πράγας μπορούσαν τα δίδυμα να περνούν το χρόνο τους με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Αυτό που προτιμούσαν περισσότερο ήταν να φορούν τα καλά τους –μάλιστα η Λούσι γυάλιζε μέχρι και τα παπούτσια του Βάτολαβ– και να δείχνουν ότι δεν καταλαβαίνουν καθόλου Τσεχικά. Από ξένες γλώσσες μιλούσαν Ρωσικά που τα μάθαιναν στο σχολείο, αλλά η Λούσι μάθαινε και Γερμανικά από τη θεία Στελιτζίγκοβα· όπου όμως δεν μπορούσαν να μιλήσουν ξένες γλώσσες, προτιμούσαν να σωπαίνουν. Όταν τα δίδυμα έπαιζαν τους ξένους, αναμειγνύονταν στα γκρουπ των επισκεπτών της υπηρεσίας τουριστικών πληροφοριών της Πράγας ή ανάμεσα στα μέλη ενός τυχαίου γκρουπ τουριστών και άρχιζαν να τρέχουν μαζί τους. Όταν ο κόσμος εντόπιζε την παρουσία τους, έλεγε συνήθως: «Ποιανού είναι αυτά τα παιδιά; Πρέπει σίγουρα να είναι τα παιδιά κάποιου διπλωμάτη. Μα πώς συμβαίνει να καταλαβαίνουν Τσεχικά αυτά τα παιδιά;». Αυτή η αντίδραση ερχόταν το πολύ στα πρώτα δέκα λεπτά. Μετά τα ρωτούσαν, αν πραγματικά καταλάβαιναν τη γλώσσα και τότε ο Βάτολαβ ή η Λούσι απαντούσαν σε σπαστά Τσεχικά: «Καταλαβαίνει. Λίγγο. Μόνο λίγγο». Και αμέσως ο κόσμος τους έλεγε: «Μιλάτε καλά Τσεχικά, παιδιά», και μετά τα ρωτούσαν: «Από πού είστε;». Η Λούσι επινοούσε κάποιο κράτος της Αφρικής και έλεγε τότε «πατέρας πρέσβυς». Η απάντηση για την επίδοσή τους ήταν ένα έντονο μουγκρητό, και μόνο όταν κάποια ανήσυχη κυρία και μητέρα άρχιζε να κοιτάζει γύρω της ψάχνοντας για την αστυνομία, καθώς δεν ήταν σωστό να τριγυρίζουν τα παιδιά ενός Αφρικανού διπλωμάτη χωρίς επιτήρηση εδώ κι εκεί στον πύργο της Πράγας, εξαφανίζονταν τα δίδυμα χωρίς να τα πάρουν ειδηση. Αυτό το σκηνικό προκαλούσε πολύ γέλιο στη Λούσι. Συχνά οι άνθρωποι παινεύανε τον τρόπο που ήταν ντυμένα και καμιά φορά όταν κλαίγανε, οι άνθρωποι τα χαίδευαν στα μαλλιά, γιατί, για κάποιο λόγο, γοητεύονταν από τα σγουρά μαλλιά τους.

Μια φορά, καθώς άρχισε να βρέχει και επειδή είχαν βαρεθεί η Λούσι και ο Βάτολαβ να κάνουν το γύρο του πύργου με την υπηρεσία τουριστικών πληροφοριών της Πράγας, χωρίστηκαν από το γκρουπ και έψαχναν καταφύγιο κάτω από κάποια υδροροή στο Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο. Εκεί στέκονταν δύο ηλικιωμένες γυναίκες· ούτε αυτές ούτε τα δίδυμα είχαν ομπρέλα. Οι γυναίκες ήταν ακριβώς κάτω από την υδροροή και αφού σπρώχτηκαν για μια στιγμή, είπε η μία στην άλλη: «Βρε, πρόσεχε, μη σπρώχνεις τα παιδιά». «Ε, καλά», απάντησε η άλλη «τα παιδιά δεν θα λιώσουν, δεν είναι κι από ζάχαρη» και ύστερα από λίγο πρόσθεσε «Θα ήθελα να μάθω, αν είναι αδέρφια, αυτά τα παιδιά. Χωρίς γυαλιά δεν μπορώ να πω με σιγουριά. Στα μαύρα πρόσωπα, δεν μπορείς να καταλάβεις, έτσι δεν είναι Μπέτκα;». «Βέβαια, Σλάβκα, έχεις απόλυτο δίκιο», απάντησε η δεύτερη γυναίκα. Τα δίδυμα δεν μιλούσαν και έκαναν σαν να μην καταλάβαιναν τίποτα. Μόνο καθώς έφευγαν οι γυναίκες, γύρισε η Λούσι προς το μέρος τους και είπε: «Έχετε απόλυτο δίκιο, Σλάβκα και Μπέτκα, δεν είμαστε κι από ζάχαρη». Όταν η Λούσι είδε τη σαστισμένη έκφραση στα πρόσωπα των δύο γυναικών, ξέσπασε σε γέλια και έτρεξε πίσω από τον Βάτολαβ.

Στο δρόμο για την επιστροφή στο σπίτι έγινε κι άλλο ένα διασκεδαστικό περιστατικό, που δεν ήθελαν με τίποτα να χάσουν. Αργά το βράδυ, μέσω της στοάς έφτασαν στην πόλη που οδηγούσε από το δεύτερο τείχος στην κυκλική οδό του Πύργου Prašného mostu, κι άρχισαν να βηματίζουν σιγά και προσεκτικά. Κάθε θόρυβος που αντανakλούνταν μέσα στο θολωτό χώρο της στοάς, γινόταν ακόμη δυνατότερος και αντιβούιζε όπως η νυχτερίδα που αιωρείται μέχρι το πέτρινο δάπεδο και μετά ξανανεβαίνει ψηλά και πετάγεται έξω. Στην πόλη φυλούσαν σκοπιά δύο στρατιώτες. Τη μέρα, όταν οι επισκέπτες μπαινόβγαιναν, έστεκαν και οι δύο ακίνητοι σαν κούκλες βιτρίνας, σχεδόν σαν να μην ήταν άνθρωποι. Όταν οι περισσότεροι από τους επισκέπτες εξαφανίζονταν και επικρατούσε ησυχία, άρχιζαν οι στρατιώτες να συζητούν μεταξύ τους. Αν όμως ακούγονταν βήματα, ακόμη κι από μακριά, σώπαιναν αμέσως.

Εντελώς αθόρυβα πλησίασαν μέσα από τη στοά την πόλη, η Λούσι στη μια πλευρά και ο Βάτολαβ στην άλλη, και αφουγκράζονταν τη συζήτηση των φρουρών. Συζητούσαν όπως συνηθίζουν οι ενήλικοι για νεαρά κορίτσια και κυρίως πότε θα συναντούσαν ποιες. Τον Βάτολαβ δεν τον ενδιέφεραν αυτά, αντιθέτως η Λούσι καταβρόχθιζε κάθε λέξη. Όταν είχαν ακούσει αρκετά, έγνεψαν ο ένας στον άλλο και, χτυπώντας το πόδι τους στο έδαφος, κατατρόμαξαν τους στρατιώτες που στέκονταν ετοιμοπόλεμοι πίσω από τις κολώνες της πόλης κοιτάζοντας ολόγυρα φοβισμένοι. Οι στρατιώτες σταμάτησαν να μιλούν και μεταμορφώθηκαν πάλι σε δύο κούκλες βιτρίνας. Μετά, τα δίδυμα βγήκαν έξω μέσω της πόλης, στάθηκαν σε απόσταση λίγων μέτρων από τους στρατιώτες και τους κοίταζαν από μακριά με περιπαικτικό ύφος.

Όταν πλησίαζαν τα δέκατα τρίτα γενέθλια της Λούσι, η γιαγιά της της ζήτησε να μετακομίσει μαζί της στην κουζίνα, γιατί το σώμα της εγγονής της πρόδιδε ότι η Λούσι δεν ήταν πια μικρό κοριτσάκι. Ο Βάτολαβ χάρηκε που θα είχε τώρα το δωμάτιο όλο δικό του. Είχε κι ο ίδιος από καιρό παρατηρήσει, ότι οι μεγαλύτεροι συμμαθητές της αδελφής του, την ώρα των υποχρεωτικών ασκήσεων στην αυλή του σχολείου, κατά τη διάρκεια του μεγάλου διαλείμματος, κοιτούσαν το στήθος της. Η Λούσι το περιέγραφε ως αποθέωση. Ούτε η ίδια δεν ήξερε ακριβώς τι σήμαινε η λέξη ή τι εννοούσε με αυτή, ήταν όμως σίγουρο, ότι είχε να κάνει με αυτό που πραγματικά αισθανόταν. Ίσως ήταν η αποθέωση του κορμιού της ή του πνεύματός της, αυτό που πριν από μερικούς μήνες από τα δέκατα τρίτα γενέθλιά της την οδήγησε να αισθανθεί την ανάγκη για ένα ακόμη όνομα. Όχι πως δεν της άρεσε το όνομά της, αλλά για κάποιο λόγο που και η ίδια δεν μπορούσε να εξηγήσει, ήθελε να την αποκαλούν και Αλεξάνδρα. Όταν η γιαγιά και η εγγονή άρχισαν να μοιράζονται όχι μόνο την κουζίνα αλλά και τους φόβους τους καθώς και τις επιθυμίες τους σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι μέχρι τότε, είπε η γιαγιά στη Λούσι: «Μια δυνατότητα υπάρχει στην περίπτωση αυτή, κόρη μου, να βαπτιστείς. Τότε θα μπορούεις να πάρεις το όνομα που θέλεις. Πιστεύω ότι σίγουρα κάποτε θα υπήρξε μια Αλεξάνδρα που να ήταν καθολική και αγία. Οπότε, κορούλα μου, δεν θα έχεις καμία δυσκολία».

Αυτή η σκέψη άρεσε στη Λούσι. Η γιαγιά, που γνώριζε όλον τον κόσμο στην περιοχή της Ντεϊβίτσα Dejvice, επικοινωνήσε με έναν καθολικό γνωστό της και ύστερα από μερικές βδομάδες κανόνισε για τη Λούσι μάθημα θρησκευτικών. Ένας ηλικιωμένος ιερέας με γυαλιά έκανε κατήχηση για μία ώρα και πενήντα λεπτά την εβδομάδα, στο μεγάλο σαλόνι της οικογένειας Σμέτανα. Η κυρία Σμετάνοβα ήταν μία γυναίκα χωρίς ακραία ηθική συμπεριφορά και η γιαγιά Τσαϊσολοβα ενοχλούνταν που επέτρεπε στα παιδιά της να μην είναι πάντα στην τριχά. Παρέβλεπε το γεγονός ότι η κυρία Σμετάνοβα ακόμη και την εποχή του ακραιφνούς κομμουνισμού έμεινε πιστή στους κανόνες του Βατικανού, πράγμα που, μεταξύ άλλων, την έκανε να δημιουργήσει τη μεγαλύτερη οικογένεια στην Πράγα. Συνολικά

είχε δεκαέξι παιδιά. Η απροθυμία του καθολικού ζεύγους Σμέτανα να πειθαρχήσει στις μεθόδους αντιούλληψης, είτε με φυσικούς τρόπους είτε με το επαναστατικό χάπι, το θαυματουργό επίτευγμα της δεκαετίας του '60, της εξασφάλισε τόσο την απεριόριστη εύνοια του καθολικού κλήρου όσο και την αγάπη των κομμουνιστικών ισχυρών παραγόντων καθώς και του προέδρου της εθνικής επιτροπής της περιφέρειας. Ο πρόεδρος άρχισε να απονέμει στην κυρία Σμετάνοβα από το έκτο παιδί και μετά, σε τακτά χρονικά διαστήματα, τίτλους όπως *Μητέρα της Περιφέρειας* ή *Μητέρα της Χρονιάς*, αλλά και κάθε τόσο δώριζε στο ζεύγος Σμέτανα ένα μεγαλύτερο διαμέρισμα που βρισκόταν στην δική του εκλογική περιφέρεια. Το διαμέρισμα των Σμέτανα ήταν σίγουρα το μεγαλύτερο που είχε δει η Λούσι. Ήξερε ότι δεν ήταν ευγενικό να κοιτάζει τριγύρω και να χαζεύει πώς ζουν ξένοι άνθρωποι, αντιλαμβανόταν όμως ότι το διαμέρισμα παρά τη σημαντική ευρυχωρία του δεν έπαυε να είναι μικρό. Οι Σμέτανα ήταν υποδειγματικοί οικοδεσπότες. Κάθε Τετάρτη η Λούσι χτυπούσε την πόρτα τους στις τρεις παρά τέταρτο και η κυρία Σμετάνοβα ήταν ήδη εκεί και την περίμενε. Άνοιγε την πόρτα με ένα γενναϊόδωρο χαμόγελο και τη συνόδευε στο σαλόνι. Εκεί υπήρχαν διάφορα τραπεζάκια και μεγάλες πολυθρόνες. Η κυρία Σμετάνοβα έβαζε τη Λούσι στο δωμάτιο, της χαμογελούσε ακόμη μια φορά για να της δώσει θάρρος και μετά η Λούσι έμενε ολομόναχη στο σαλόνι. Ύστερα από λίγο εμφανιζόταν και πάλι η κυρία Σμετάνοβα. Τώρα κρατούσε ένα μεγάλο δίσκο με μία πορσελάνινη τσαγέρα καθώς και φλιτζάνια, λεμόνι, ζάχαρη, κουταλάκια και μπισκότα. Προσεκτικά έβαζε τοαί στη Λούσι και της έλεγε ότι δεν θα αργούσε να κρυώσει για να το πει. Μετά προέτρεπε τη Λούσι να πάρει μπισκότα και έφευγε. Τότε εμφανιζόταν ο Μάρτιν. Ο Μάρτιν ήταν ένας από τους γιους της κυρίας Σμετάνοβα· ήταν δυο τάξεις μικρότερος από τη Λούσι και όποτε έμπαινε στο δωμάτιο ήταν μονίμως καταϊδρωμένος. Η Λούσι τον ζήλευε, γιατί πάντοτε είχε παρέα για παιχνίδι. Ενώ στη δική της περίπτωση, όταν ο αδερφός της δεν είχε διάθεση να παίξουνε, εξαφανιζόταν και κανείς δεν ήξερε πού πήγαινε. Κάποιες φορές μάλιστα κατάφερνε να μπλοκάρει την μεταξύ τους τηλεπαθητική επαφή και τότε ούτε καν η Λούσι δεν ήξερε πού ήταν ο αδερφός της. Αντίθετα εδώ υπήρχαν πάντα τόσο πολλά παιδιά. Με αναποκοκκινισμένο πρόσωπο ο Μάρτιν κούμπωνε με αργές κινήσεις τα κουμπιά του πουκαμίσου του και έβαζε να πει τοαί. Τις πρώτες φορές έτρωγε η Λούσι μπισκότα με το τοαί της, αλλά όταν είδε ότι ο Μάρτιν δεν έπαιρνε ποτέ μπισκότο, αν και την κοιτούσε επίμονα, κατάλαβε ότι δεν του επιτρέπεται να πάρει και ότι τα μπισκότα προοριζόνταν μόνο για τους επισκέπτες. Καθώς δεν ήθελε να ζηλεύει ο Μάρτιν, δεν έπαιρνε ούτε αυτή μπισκότα και τα καταβρόχθιζε όλα ο πατέρας Προκόπ, ο ιερέας που έκανε τα μαθήματα κατήχησης. Όταν ο Μάρτιν πήγαινε στην τουαλέτα, πράγμα που συνέβαινε σε τακτά διαστήματα και συνήθως μερικά λεπτά προτού έρθει ο πατέρας Προκόπ, άφηνε πίσω του ανοιχτή την πόρτα που έβλεπε στο χολ. Αυτή τη στιγμή περίμενε κάθε φορά η Λούσι: κοιτούσε από τη μοισάνοιχτη πόρτα τα υπόλοιπα δωμάτια, αφού δεν έκλεινε κανείς τις πόρτες τους και μετρούσε πόσοι άνθρωποι βρίσκονταν εκεί μέσα. Στο διαμέρισμα των Σμέτανα υπήρχαν πάντα από οκτώ μέχρι το πολύ 14 άτομα. Στο σαλόνι το μεγαλύτερο μέρος μιας κόγχης έπαινε ένας μεγάλος ξύλινος σταυρός με το ξύλινο σώμα του Ιησού Χριστού και μπροστά σ' αυτόν ήταν ένα προσκυνητάρι επενδυμένο με κατακόκκινο βελούδο. Δίπλα υπήρχε ένα πέτρινο βάζο που είχε πάντα φρέσκα λουλούδια. [...]

Ο πατέρας Προκόπ ερχόταν κάθε Πέμπτη στο σπίτι των Σμέτανα στις τρεις παρά τέταρτο. Όταν έμπαινε στο σαλόνι, έγνεφε απαλά στη Λούσι και το Μάρτιν, πήγαινε προς την κόγχη με τον ξύλινο σταυρό, έκανε το σταυρό του στα γρήγορα και καθόταν στην πολυθρόνα. Η κυρία Σμετάνοβα τού έβαζε τοαί, ενώ εκείνος στο μεταξύ έβγαζε την Καινή Διαθήκη και το βιβλίο της κατήχησης της καθολικής εκκλησίας από το χαρτοφύλακα και χωρίς να πει λέξη, ριχνόταν στα μπισκότα. Ο πατέρας Προκόπ εξηγούσε την πίστη ως ένα λογικό

αλληλοσυσχετισμό βημάτων, χωρίς καθόλου συναισθήματα και πάθη. Όταν η γιαγιά ρωτούσε τη Λούσι, τι μάθαινε με τον ιερέα, η Λούσι δεν ήξερε ν' απαντήσει. Η γιαγιά πέρασε μερικές φορές από το σπίτι των Σμέτανα για να βεβαιωθεί ότι πράγματι η Λούσι πήγαινε στο μάθημα θρησκευτικών. Και πράγματι πήγαινε. Όλα ήταν εντάξει. Μόλις το δεύτερο μήνα συνειδητοποίησε η Λούσι ότι δεν ήξερε σε ποια εκκλησία θα βαπτιζόταν. Η γιαγιά ρώτησε τον πατέρα Προκόπ κι εκείνος απάντησε ότι ίσως να τελούνταν λιγοστές βαπτίσεις και γι' αυτό θα έβλεπαν πού θα ήταν καλύτερα. Πάντως πρότεινε να γίνουν περισσότερες βαπτίσεις συγχρόνως και η γιαγιά δεν είχε καμία αντίρρηση γι' αυτό. Ο Βάτολαβ παρατήρησε αυτή την αλλαγή στην αδερφή του με πρόδηλη ανησυχία. Όταν πήρε είδηση πως η αδερφή του είχε βάλει στόχο να βαπτιστεί στην ηλικία των δεκατριών ετών, άρχισε να το κλώθει στο μυαλό του χωρίς να πολυμιλάει, αλλά αντί για ένθεες εικόνες αγίων με τις φουντωμένες φλόγες της λύτρωσης και τις φλογερές σπιθές της πίστης, της ελπίδας και της αγάπης, ανακάλυψε αυτό που πάντα υπήρχε: απολύτως ξεκάθαρες σκέψεις, σίγουρη προκατάληψη και στασιμότητα. Δεν μπορούσε να κατανοήσει γιατί η αδερφή του είχε τέτοιο ζήλο για να βαπτισθεί και σιγά σιγά αντιλαμβανόταν ότι το μόνο που του έμενε ήταν να τη ρωτήσει. [...]

Στο μεταξύ συνεχίζονταν τα μαθήματα κατήχησης. Στους τέσσερις μήνες ανακοίνωσαν ο πατέρας Προκόπ, η κυρία Σμετάνοβα και η γιαγιά Τσάισλοβα ότι έφτασε ο καιρός να κανονίσουν πότε και πού θα τελούνταν η πανηγυρική βάπτισμα. Μόνο τότε συνειδητοποίησε η Λούσι ότι τον Μάρτιν Σμέτανα, που της κρατούσε πάντα παρέα κατά τη διάρκεια των θρησκευτικών μαθημάτων και ο οποίος σίγουρα θα ήταν ήδη βαπτισμένος, τον έστελνε εκεί η μητέρα του, μόνο και μόνο για να μην είναι η Λούσι μόνη της επί μια ώρα με τον πατέρα Προκόπ κι έτσι να μην βαριέται εντελώς. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αρχίσει να αισθάνεται ευγνωμοσύνη απέναντι στον Μάρτιν, την οποία εξέφρασε φέρνοντάς του παλιά εικονογραφημένα, για τα οποία, όπως είχε παρατηρήσει κάποιες φορές πίσω από τη μισάνοιχτη πόρτα, ξεσπούσαν φοβεροί καβγάδες μεταξύ των μικρότερων παιδιών της οικογένειας Σμέτανα.

Η γιαγιά έλπιζε ότι θα μπορούσε να γίνει η βάπτισμα στη μικρή εκκλησία του Αγίου Ματθαίου, την οποία θυμόταν από την παιδική της ηλικία, όταν εκεί πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, την εποχή της αυστρουγγρικής αυτοκρατορίας, πραγματοποιούνταν το πανηγύρι του Αγίου Ματθαίου. Τότε ήταν η διαδρομή για την εκκλησία του Αγίου Ματθαίου μία ευχάριστη εκδρομή στη φύση και κανένας δεν μπορούσε να φανταστεί ότι θα ερχόταν καιρός που η κοιλάδα και τα γύρω χωριά θα ανήκαν στην Πράγα.

Η ημέρα της βάπτισμα της Λούσι πλησίασε γρήγορα και ο πατέρας Προκόπ ανέφερε με προσοχή πως το τσεχοσλοβακικό κομμουνιστικό κράτος προσπαθούσε να κάνει σχεδόν αδύνατη την παρακολούθηση των σπουδών της καθολικής θεολογίας από τους σπουδαστές. Σ' εκείνους που τελικά τους άφηνε το καθεστώς να σπουδάσουν, δεν δινόταν πάντα η «κρατική σύμφωνη γνώμη» κι αυτό σήμαινε ότι δεν είχαν δικαίωμα να εξασκήσουν το επάγγελμά τους. Συνεπώς ο πατέρας Προκόπ έπρεπε να σκοτώνεται στο τρέξιμο για να προλαβαίνει να τελεί τις λειτουργίες στην περιοχή Dejvice που ανήκε στην επισκοπή Χρατσάνι, καθώς ο γερο-αρχιεπίσκοπος ήταν πια σε ηλικία συνταξιοδότησης αλλά και στις αρχές κάθε φθινοπώρου συνήθιζε να αρρωσταίνει· κι έτσι δεν απέμεινε τίποτε άλλο τελικά από το να πραγματοποιηθεί η βάπτισμα της Λούσι μαζί με ενός νεογέννητου και ενός επτάχρονου αγοριού στον καθεδρικό του Αγίου Βίτου. Ο γέρος και δειλός αρχιεπίσκοπος, ο οποίος ωστόσο θα πέθαινε ως ήρωας δέκα χρόνια αργότερα, επειδή στο τέλος είχε επιδείξει θάρρος, το οποίο επί χρόνια σαν άμμος κυλούσε ανάμεσα από τα δάχτυλά του, είχε κάνει έκκληση γι' αυτή την κατάσταση στην κομμουνιστική κυβέρνηση συμφώνως προς όσα του υπαγόρευαν η συνειδησή του και η θέση του ως ανώτερος θρησκευτικός αξιωματούχος. Επίσης ο ίδιος αρχιεπίσκοπος έλεγε συχνά στον πατέρα Προκόπ ότι ο καθεδρικός του Αγίου

Βίτου είναι η αγία καρδιά που χτυπά στο στήθος του εθνικού σώματος, το οποίο πάλλεται από το καρκίνωμα της αθεΐας. Άρεσε αυτή η σύγκριση στον πατέρα Προκόπ ακόμη κι αν δεν θα του είχε περάσει οίγουρα ποτέ κάτι τέτοιο από το μυαλό, γιατί αυτός έβλεπε τα πράγματα με σαφώς πιο ήπια χρώματα. Στις αρχές Δεκεμβρίου ορίστηκε η βάπτισμα της Λούσι για την ημέρα των Θεοφανίων. Όταν το έμαθε ο Βάτολαβ, τη ρώτησε τι πραγματικά της συμβαίνει. «Όλα οκ, αγαπημένε μου αδερφέ, όλα οκ», είπε η Λούσι και πρόσθεσε: «Μα χαίρομαι πραγματικά. Επιτέλους θα ονομαστώ Αλεξάνδρα». Νονά ήταν η Μάρτα, φίλη της γιαγιάς, καθώς ούτε ένας φίλος ή συγγενής είχε το όνομα Αλέξανδρος ή Αλεξάνδρα και η γιαγιά εξήγησε στη Λούσι ότι θα μπορούσε να πάρει τόσο το όνομα Αλεξάνδρα όσο και το όνομα της νονάς και πως τελικά θα ονομαζόταν Αλεξάνδρα Λούσι Μάρτα. Η εγγονή δεν είχε καμία αντίρρηση και η γιαγιά ένωσε ανακούφιση που όλα προχωρούσαν σύμφωνα με το σχέδιο. Αρκετές εβδομάδες πριν από τη βάπτισμα διάλεξε η Λούσι το φόρεμα που θα φορούσε. Το Δεκέμβριο όμως ο χειμώνας ήταν πολύ βαρύς και μία βδομάδα πριν από τη βάπτισμα χειροτέρευσε κι άλλο. Πραγματικό ψύχος, σαν Σιβηρία. Ακόμη και στην Πράγα, η θερμοκρασία την ημέρα είχε πέσει στους 20 βαθμούς κάτω από το μηδέν και το μόνο που όλοι έλπιζαν ήταν να κόψει λίγο το ψύχος μέχρι τη βάπτισμα. Ωστόσο δεν λιγόστεψε και το βράδυ πριν από τη βάπτισμα η γιαγιά απαγόρευσε στη Λούσι να βάλει το φόρεμα: να πας με το φόρεμα στην εκκλησία σημαίνει ότι θα αρπάξεις καμιά πνευμονία. Αυτό φυσικά προκάλεσε κλάματα, αλλά όταν η Λούσι βγήκε στο δρόμο το επόμενο πρωί, κατάλαβε ότι η γιαγιά είχε δίκιο. Κατά τη διάρκεια της νύχτας η θερμοκρασία έφτασε το όριο των 25 βαθμών υπό το μηδέν και είχε πέσει και λίγο ακόμη φρέσκο χιόνι. Η πόλη φαινόταν καθαρή, τακτοποιημένη και αθώα. Πήραν το δρόμο για τον πύργο. Καθ' οδόν έπρεπε να σκύβουν για να αποφεύγουν τις ριπές του ανέμου και στη Λούσι φαινόταν σαν να σφύριζε ο άνεμος ανάμεσα στις στρώσεις των ρούχων της -κάτω από το παλτό, το κασκόλ και το φουλάρι, το χοντρό πουλόβερ, το ζεστό πουκάμισο, το ροζ εσώρουχο και τη φούστα- και σαν να έσφιγγαν την καρδιά της μακριά κρυσταλλιασμένα δάχτυλα. Από την κυκλική οδό Prašného mostu έφτασαν στην πύλη που οδηγούσε στο δεύτερο αύλειο χώρο του πύργου και η γιαγιά συμπόνεσε τους στρατιώτες που είχαν σκοπιά. Φορούσαν δερμάτινους σκουφούς, πέτσινους γιακάδες, χειμωνιάτικες στολές και μπότες. Έστεκαν ακίνητοι και σε διαρκή ετοιμότητα, κινούνταν μόνο τα μάτια τους και φαινόταν το χνώτο που έβγαινε από τα ρουθούνια τους. Πέρασαν μπροστά από τους βασιλικούς στάβλους μέχρι να φτάσουν στη δεύτερη αυλή του πύργου κι εκεί η Λούσι έτρεξε στο χιονισμένο συντριβάνι. Ωστόσο στα μισά του δρόμου κατάλαβε ότι αυτό δεν ήταν σωστό, στάθηκε και περίμενε τη γιαγιά και τον Βάτολαβ και μετά προχώρησαν όλοι μαζί στο δρόμο ώσπου έφτασαν σε μια μεγάλη γυάλινη είσοδο που οδηγούσε στο γραφείο του προέδρου. Προχώρησαν μερικά βήματα ακόμη κι έφτασαν στην τρίτη αυλή του πύργου μπροστά από τον καθεδρικό. Ο άνεμος στροβίλιζε τα πάντα, σούρλιαζε, έσκουζε, δίνες από νιφάδες έπεφταν στο έδαφος και ο ουρανός είχε άσπρα σύννεφα που βύθιζαν τον καθεδρικό και την πόλη σε ένα ψυχρό φως λες και βρίσκονταν στη Σουηδία. Έσπρωξαν τη βαριά σιδερένια πόρτα που ήταν μισάνοιχτη, μπήκαν μέσα, η γιαγιά έριξε τη ματιά της τριγύρω και όταν τα μάτια της συνήθισαν στο μισοσκοτάδι, έγενεψε στη θεία Μάρτα, τη νονά, που ήταν ήδη εκεί και τους περίμενε. Επειδή είχαν λίγα λεπτά ακόμη μέχρι να αρχίσει η λειτουργία, πήγαν στο σκευοφυλάκιο όπου ήταν ήδη εκεί ο πατέρας Προκόπ φορώντας τα άμφιά του. Μόλις τον είδε η γιαγιά Τσάισλοβα, ξεκίνησε μια ακατάσχετη συνομιλία μαζί του σε οικείο ύφος σχετικά με τον καιρό. Εκείνος με τη σειρά του της ανακοίνωσε ότι αποφάσισε να πραγματοποιήσει τη λειτουργία και τη βάπτισμα στο παρεκκλήσι λόγω του υπερβολικού ψύχους. Η γιαγιά κοίταξε την εγγονή της και χαμογέλασε. Στα μάτια της φαινόταν πόσο ευχάριστα την εξέπληξε το γεγονός ότι ο πατέρας Προκόπ ήταν σε θέση να παίρνει αποφάσεις γενικώς και για άλλα θέματα εκτός από εκείνα

που αφορούσαν το δόγμα και τα θεολογικά προβλήματα. Παρά το δέος που της προκαλούσαν οι θρησκείες, τις θαύμαζε από κάποια απόσταση επιδεικνύοντας τον ίδιο σεβασμό γι' αυτές όπως, επί παραδείγματι, για τις κουρτίνες του θεάτρου του Hypnais, τις εικόνες του Μάνες ή το κτήριο του εθνικού θεάτρου, όπου στα νιάτα της πήγαινε τακτικά στις παραστάσεις όπερας. Ένωθε ανεξαιρέτως απέναντι σε όλους τους άντρες ένα αίσθημα υπεροχής σε σχέση με την ατελή συναισθηματική τους ιδιοσυστασία.

Η Λούσι έπρεπε να γελάσει χωρίς να κάνει θόρυβο, γιατί γνώριζε όλα τα βλέμματα της γιαγιάς της και ήξερε ότι αυτό το συγκεκριμένο σήμαινε: ο πατέρας Προκόπ ήταν, λοιπόν, σε θέση να πάρει μια γρήγορη απόφαση, δόξα σοι ο Θεός! Εκείνη τη στιγμή παρατήρησε η γιαγιά ότι ο εγγονός της είχε εξαφανιστεί και έστειλε τη Λούσι να τον βρει. Ο Βάτολαβ καθόταν σε ένα στασίδι στο κυρίως κλίτος του καθεδρικού και παρατηρούσε πόσο μακριά έφτανε το χνώτο από την αναπνοή του προτού διαλυθεί στον αέρα. Όταν φυσούσε κανονικά μπορούσε να φτάσει και τα δύο μέτρα. Το σκευοφυλάκιο δεν ήταν πια άδειο όπως συνήθως, αλλά επικρατούσε πραγματικός συνωστισμός. Εκτός από τη Λούσι, τη γιαγιά της, τη θεία Μάρτα και τον Βάτολαβ βρίσκονταν εκεί οι γονείς και οι παππούδες του νεογέννητου, οι οποίοι το κρατούσαν κοντά σε μία ηλεκτρική θερμάστρα. Εκεί περίμενε και ο επτάχρονος Καρέλ για τη βάπτισή του φορώντας ένα σκούρο μπλε κοστούμακι ίδιο ακριβώς με του πατέρα του, ο οποίος ένωθε άβολα μέσα στο δικό του στενό κοστούμι· ο πατέρας του στεκόταν λίγο πάρα πέρα δίπλα σε καμιά δωδεκαριά ακόμη ανθρώπους που κανείς δεν γνώριζε ποιοι ήταν. Όταν έφτασε η ώρα, προχώρησε ο πατέρας Προκόπ μαζί με τα παππαδάκια –δύο παιδιά και έναν ενήλικο– προς την Αγία Τράπεζα. Πέρασαν από το κέντρο του ναού, οι άγιοι και από τις δύο πλευρές πάνω στις πέτρινες βάσεις τους τούς έγενεφαν και κάποιες ηλικιωμένες τούς παρατηρούσαν ενώ κάθονταν στα στασίδια φαρδιές πλατιές σαν ακανόνιστα φυτρωμένες μαργαρίτες σε λιβάδι. Όταν ο πατέρας Προκόπ έφτασε στην Αγία Τράπεζα, γονάτισε και περίμενε μέχρι το νεαρότερο παππαδάκι να πάρει τη θέση του όπως έπρεπε γυρίζοντας προς τη μεριά των πιστών και μετά είπε: «Αδελφοί, η σημερινή λειτουργία και οι βαπτίσεις που θα επακολουθήσουν πραγματοποιούνται λόγω του εξαιρετικού ψύχους στο παρεκκλήσι. Παρακαλώ όλους όσοι περιμένουν για τη λειτουργία να με συνοδεύσουν εκεί». Μετά γύρισε την πλάτη του και προχώρησε μαζί με τα παππαδάκια προς το παρεκκλήσι του Αγίου Βεγκεσλάου. Όταν η Λούσι μπήκε στο παρεκκλήσι, είδε ότι οι άνθρωποι που δεν είχε καταλάβει πριν στο σκευοφυλάκιο ποιοι ήταν, στέκονταν ήδη κατά μήκος του τοίχου του παρεκκλησίου ντυμένοι στα λευκά και δεν ήταν άλλοι από τη χορωδία. Κανείς δεν της είχε μιλήσει γι' αυτούς. Αισθανόταν ευγνωμοσύνη και έκπληξη. Στο παρεκκλήσι υπήρχαν λιγοστές καρέκλες, οπότε η Λούσι στεκόταν στη γωνία με τον Βάτολαβ, τη γιαγιά και την οικογένεια που περίμενε για τη βάπτισή. Ο πατέρας Προκόπ έσκασε ένα χαμόγελο για πρώτη φορά και άρχισε να τελεί τη θεία λειτουργία. Η γιαγιά τράβηξε τη Λούσι από το μανίκι, πράγμα που σήμαινε ότι έπρεπε να σκύψει και τότε ρώτησε την εγγονή της: «Δεν είσαι συγκινημένη, κοριτσάκι μου;». Η Λούσι έγενεψε καταφατικά και προκειμένου να διώξει τη νευρικότητά της, άρχισε να παρατηρεί με ακόμη πιο έντονο βλέμμα τους τοίχους όπου είχαν επιθέσει περίτεχνους πολύτιμους λίθους. Τα πετράδια ήταν κόκκινα και κυανά, πρασινωπά και διάφανα, μεγάλα και μικρά, είχαν με πολύ φυσικό τρόπο αποτυπωμένα σχέδια και ήταν ενωμένα με χρυσούς αρμούς. [...]

Ξαφνικά αισθάνεται η Λούσι σαν να της λένε κάτι η γιαγιά και ο Βάτολαβ και να τη σπρώχνουν μπροστά. Η τελευταία μεγάλη συγχορδία των αγγελικών μικρών χορωδών προμήνυε το τέλος της λειτουργίας και την αρχή της βάπτισής. Ένα από τα παππαδάκια συνοδεύει τη Λούσι στο κέντρο του παρεκκλησίου. Πρώτο βαπτίζεται το μωρό. Του βάζουν στο μέτωπο μερικές σταγόνες αγιασμό και λάδι, τις σκουπίζουν με το κεντημένο κουβεράκι και μετά το νεοφώτιστο αρχίζει να ουρλιάζει προς όλα τα σημεία του ορίζοντα. Κανείς και

τίποτα δεν μπορεί να σταματήσει τα ξεφωνητά του. Ο πατέρας Προκόπ κρατάει το μωρό και το κουνάει και η μητέρα του με ετοιμότητα το ξαναπαίρνει στην αγκαλιά της ύστερα από λίγο. Και μετά πάλι, χωρίς πολύ θόρυβο, βαπτίζεται ο επτάχρονος Καρέλ φορώντας το τέλειο κοστούμι του και τη μικρομέγαλη συμπεριφορά του, ίσως μοιάζει στον πατέρα του τον οποίο μιμείται ή είναι καρικατούρα του. Και μετά η Λούσι, η οποία ούτε μια φορά δεν παίρνει στα σοβαρά τις απαντήσεις της και το μόνο που ξέρει είναι ότι βαπτίζεται με τα ονόματα Αλεξάνδρα και Μάρτα Λούσι και νιώθει να κυλούν οι κρύες σταγόνες του αγιασμού πάνω στα μαλλιά της και στο σώμα της, αλλά ο πατέρας Προκόπ δεν αφήνει να τη διαπεράσουν και τις σκουπίζει, γιατί το κρύο εδώ μέσα είναι σχεδόν τόσο αισθητό όσο η ευλογία του Θεού. Και η νονά, η θεία Μάρτα, την αγκαλιάζει και πρέπει να γονατίσει μπροστά στη γιαγιά, γιατί έχει μεγαλώσει κι άλλο – η γιαγιά τη φιλάει και ο αδερφός της σκέφτεται: τα κατάφερες, λοιπόν, αγαπημένη αδερφούλα μου, ενώ με μεγάλη σοβαρότητα σφίγγει το χέρι της. Ακολουθούν κι άλλες προσευχές και η χορωδία τραγουδά δυνατά μια πολυφωνική σύνθεση και η γιαγιά της ψιθυρίζει, ότι πρέπει να προσέχει να μην ρίξει τα λουλούδια της θείας Μάρτα, γιατί «Ξέρεις βέβαια πώς είναι η θεία». Η γιαγιά σφίγγει το χέρι της και είναι πολύ ευτυχισμένη, όπως και η ίδια, η Λούσι Αλεξάνδρα Μάρτα Τσάισλοβα, που κατάφερε χωρίς να το προσέξει η γιαγιά να βγάλει το κασκόλ και να φορέσει τώρα γύρω από το λαιμό της ένα κόκκινο μεταξωτό μαντίλι, το οποίο ταιριάζει τόσο με το καστανό της δέρμα όσο και με τα μαύρα σγουρά μαλλιά της, καθώς και με τα πετράδια στους τοίχους του παρεκκλησίου αλλά και τα λουλακιά σκουλαρίκια της. Και το νέο της όνομα καθώς και όλα τα άλλα της πάνε μια χαρά και ξέρει ότι η ζωή ειδικά τώρα αρχίζει. Όλα είναι μπροστά μου και με τη βοήθεια του Θεού και όλων των αγίων του –αντηχεί συνέχεια η φωνή του πατέρα Προκόπ σ' αφτιά της– όλα θα πάνε καλά. «Όλα είναι μπροστά σου, κορίτσι μου», λέει η γιαγιά χαμογελώντας και είναι τόσο μα τόσο ευτυχισμένη. Ο πατέρας Προκόπ της σφίγγει το χέρι και λέει με ασυνήθιστα σοβαρό ύφος: «Ωραία μου κόρη Αλεξάνδρα Λούσι Μάρτα, ο Θεός και όλοι του οι Άγιοι χαίρονται σήμερα. Και ο άγιος Βεγκέσλαος είναι σήμερα σίγουρα πάρα πολύ χαρούμενος για όλα αυτά που τελούνται σε αυτόν τον επί χρόνια σεβαστό πύργο και στο παρεκκλήσι του, στην ύστατη επίγεια κατοικία του. Σίγουρα χαιρέται πολύ για σένα, μαύρο μαργαριτάρι μας!». Δεν είναι δυνατόν να μην προσέξει κανείς το βλέμμα της γιαγιάς με το οποίο κοιτάζει εξεταστικά τον πατέρα Προκόπ. Αυτό σημαίνει να σκύψει προς το μέρος της να του πει: «Μαύρο μαργαριτάρι; Μαύρο μαργαριτάρι;;; Δεν είναι πολύ επιτυχημένο, παπά μου, αυτό που είπατε. Τώρα ας πάμε γρήγορα να ζεσταθούμε. Να πάμε για λίγο τουλάχιστον στο σκευοφυλάκιο να ζεσταθούμε και μετά να πάμε για μεσημεριανό γεύμα στο εστιατόριο Vikárka».

This sample translation was prepared on occasion of the **HALMA grant** of the author **Tomáš Zmeškal** and his stay at the International Writers and Translators' Center of Rhodes in September 2010.

The HALMA grant for Tomáš Zmeškal was made possible by funding of the European Commission.

The sample translation from the novel "The Biography of the Black and White Lamb" was made by **Eleftheria Binikou** from German into Greek.

HALMA, the European Network of Literary Centres e.V. 2010

www.halma-network.eu

mail@halma-network.eu